

مریم محبی، همایش بزرگداشت اقبال لاهوری، دوشنبه (۲۱ آبان)، به میزبانی دانشگاه فردوسی مشهد در دانشکده ادبیات و علوم انسانی این دانشگاه برگزار شد. این همایش، دومین همایش بزرگداشت این شاعر است که امسال، همچون سال گذشته، با همکاری کنسولگری پاکستان در مشهد و قطب علمی دانشگاه فردوسی مشهد برپا شده است. این همایش جمعی از متخصصان زبان و ادبیات فارسی و علاقه مندان راگرد هم آورده و در آن استادان این حوزه در محورهای مختلف پیرامون این شاعر پارسی گو به سخنرانی پرداختند. دکتر محمد جعفر یاحقی، دکتر مهدی زرقانی و دکتر مهدی کرمانی (استادان دانشگاه فردوسی مشهد)، محمد شهریار (سرکنسول پاکستان)، دکتر محمدرضا نصیری (مدیر گروه شبه قاره و مطالعات آسیای صغیر فرهنگستان و زبان و ادبیات فارسی)، دکتر کریم نجفی بزرگ (دبیرکل شبکه دانشگاه های مجازی جهان اسلام)، و سرکنسول های پاکستان، عراق، ترکیه، ترکمنستان و عربستان، و نماینده وزارت امور خارجه در شمال شرق کشور برخی از افرادی بودند که در این همایش حضور داشتند.

دکتر مهدی کرمانی، معاون فرهنگی-اجتماعی و دانشجویی دانشکده ادبیات،

با هم زبانی با شاعر ملی پاکستان مفتخریم

صحبت های دکتر مهدی کرمانی، معاون فرهنگی-اجتماعی و دانشجویی دانشکده ادبیات، آغازگر این همایش بود. او گفت: «شعر فارسی یکی از مهم ترین تجلی های تلاشگران عرصه فرهنگ و ادبیات و هنر در سرزمین عزیز ایران است که، در گذر اعصار و با همه مرزبندی های سیاسی، همچنان یکی از عوامل پیوند دهنده ماست. یکی از این چهره های بزرگ، که نقش تاریخی خود را با شکوه هرچه تمام ایفا کرده است، علامه اقبال لاهوری است. او امروزه، نه تنها در حکم یک شاعر ملی برای پاکستان است، بلکه هر پارسی گویی را می توان مفتخر به هم زبانی با او دانست. این برنامه تجلیل و قدردانی کوچکی از نقش آفرینی این چهره بزرگ حوزه تمدنی شرق است.»

محمد شهریار، سرکنسول پاکستان،

این محفل یادآور پیوند مستحکم ایران و پاکستان است

محمد شهریار، سرکنسول پاکستان، در بخشی از سخنان خود گفت: «برای من افتخار بزرگی است که امروز در دانشگاه فردوسی، که نام اسطوره ادبیات ایران را بر خود دارد، سالروز اقبال گرامی می داریم.» او، ضمن اشاره به همکاری با دانشگاه فردوسی برای بزرگداشت اقبال لاهوری، ادامه داد: «اقبال لاهوری، که اغلب به عنوان "شاعر شرق" از او یاد می شود، نه یک آرمان گرا و فیلسوف محض، بلکه در حکم پلی بود که بین کشورها و تمدن ها اتصال ایجاد می کرد. او یکی از متفکران جهانی است که افکارش، در زمینه های مختلف، الهام بخش میلیون ها نفر است. اینکه اینجا و در مشهد گردهم آمده ایم یادآور پیوند های قوی و معنوی بین ایران و پاکستان است. پیوندی که به واسطه زبان فارسی مستحکم شده است. البته، برای این شاعر، زبان فارسی چیزی بیشتر از زبانی برای اظهار نظر کردن بود؛ زبان، برای او، حلقه وصلی بود به میراث ایران. اشعار او از بیداری سخن می گوید و افراد را به چالش می کشد تا بتوانند نقاط قوت میراث گران بهای خود را کشف کنند.» شهریار، در بخش دیگری از صحبت هایش، با ابراز امیدواری به اینکه میادلات و تبادلتهای فرهنگی بیشتری بین ایران و پاکستان شکل بگیرد، از این گفت که پیام اقبال عمیق است و فراخوانی است برای عمل کردن. تا ما کنترل سرنوشت خود را با عزم و اراده در دست بگیریم تا جهانی مبتنی بر شفقت بسازیم.

محمد جعفر یاحقی، رئیس همایش بزرگداشت اقبال لاهوری،

یاد اقبال همیشه در دانشکده ادبیات جریان دارد

در ادامه این برنامه، محمد جعفر یاحقی، استاد ادبیات و زبان فارسی دانشگاه فردوسی مشهد، به این موضوع اشاره کرد که اقبال لاهوری نقطه اتصال خوبی برای پیوند دو کشور، جهان اسلام، دانشگاه، و ادبیات و زبان فارسی است. او گفت: «زبان اقبال زبان فارسی بود؛ بنابراین، شایسته است که چنین محافلی در دانشگاه ادبیات برگزار شود. در همه این سال ها، همیشه سخن از اقبال و اشعارش در این دانشگاه وجود داشته است و بزرگانی چون دکتر احمد علی رحایی و غلامحسین یوسفی در مراسم های مختلف در این باره سخنرانی کرده اند. در سال ۹۰ هم کنفرانسی در قطب علمی دانشگاه برگزار شد که با همکاری هیئت بلند پایه ای از محققان و پژوهشگران پاکستانی اتفاق افتاد. مجموعه مقالات حاصل از این همایش به زبان های فارسی، اردو و انگلیسی چاپ شده است.» یاحقی از دکتر علی شریعتی نیز به عنوان یکی دیگر از علاقه مندان به این شاعر یاد کرد که مقالات متعددی درباره جایگاه ادبی اقبال در روزنامه «خراسان» به چاپ رسانده است. این استاد ادبیات، در ادامه صحبت هایش، گفت: «در دوره اخیر و بعد از انتقال دانشگاه به این ساختمان هم، با حمایت کنسولگری، در قطب علمی اتاقی به نام این شاعر ایجاد کردیم. که البته مدتی است کارش مختل شده و امیدواریم با همت دوستان گروه ادبیات مجدد فعال شود و این ارتباط را زنده نگاه دارد. چنین ارتباطاتی برای ما مغتنم است. چون اقبال ادامه دهنده راه شاعران پارسی گوی ماست. ما اقبال را ذیل تاریخ ادبیات خود می دانیم، چون او بیشترین و بهترین اشعارش را به زبان فارسی سروده است و بیشترین الهام را نیز از مولانا گرفته است. اتفاقی که در پیوند او با زبان فارسی تأثیر داشته است.» همچنین، در ادامه این همایش، سید مهدی زرقانی، دبیر علمی رویداد، با خواندن ابیاتی از «جاوید نامه»، اقبال لاهوری، از این اثر همچون «معراج نامه عصر مدرن» سخن گفت. او از شکردهای اقبال گفت که به واسطه آن ها مسائل زندگی عصر جدید را با کونه ادبی «معراج نامه» پیوند زده است. دکتر رفیق الاسلام، رئیس اتاق اقبال پژوهی لاهور پاکستان، نیز با محوریت اینکه آموزش و پرورش چه جایگاهی در دیدگاه اقبال لاهوری داشته است به سخنرانی پرداخت. سخنان دکتر حکیمه دسترنجی، اقبال پژوه، در باب اقبال و ادبیات معاصر هم از بخش های دیگر این برنامه بود. در بخش پایانی این همایش، چند تن از محققان به ارائه مقالات خود پرداختند.

علی باقریان
که این نامه را ادست پیش آورم
به پیوند گفتار خویش آورم
بپرسیدم از هر کسی بی شمار
بترسیدم از گردش روزگار

۱- نامه: کتاب. ۲- دست پیش آورم: به دست بیارم و در برابر داشته باشم. ۳- پیوند: پیوست. «نظم» (در برابر «نثر») هم معنی می دهد. ۴- درنگ: وقت، مهلت، پایداری، بقا. ۵- وفادار: کافی، باقی.

برای شنیدن این ابیات، کدر و ویر و اسکن کنید:

تغییر فهرست کتاب های پر فروش آزمون آمریکا، پس از انتخابات اخیر این کشور

ترس جهان از ترامپ بازار کتاب را تکان داد

دونالد ترامپ در یکی از سخنرانی های خود کتاب خویش را در دست گرفته است.

خادم

چشم جهانیان، به خصوص شهروندان غرب عالم، را فجاجیع قرن بیستم بد جور ترساند. تجربه نظام های سیاسی ایدئولوژیک تمامیت خواه، فاشیستی و افراطی، دو جنگ عالم گیر، و میلیون ها کشته و سوخته و خانه خراب و زندگی بر باد رفته سبب شده که هرچه حتی بویی از تکرار آن دوران بدهد ذهن ها را تیز کند و حواس را برانگیزد.

انتخاب شدن دونالد ترامپ به ریاست جمهوری آمریکا، نخستین بار در سال ۲۰۱۶، یکی از این اتفاق ها بود. تیموتی اسنایدر مورخ، پس از آن انتخاب، در بیستی فیسبوکی، به هم وطنان آمریکایی اش این طور هشدار داد: «آمریکایی های امروز هیچ باهوش تر و خردمندتر از اروپاییانی نیستند که در قرن بیستم شاهد غلظتین دموکراسی هایشان در دام فاشیسم، نازیسم یا کمونیسم بودند. مزیت ما در این است که شاید بتوانیم از تجربه آنان درس هایی بگیریم، و حالا وقت خوبی برای این کار است.»

اسنایدر پست های فیسبوکی اش را بسط داد و با توضیحات و مثال های تاریخی در کتابچه ای با عنوان «در برابر استبداد: بیست درس قرن بیستم» منتشر کرد که خیلی زود جزو کتاب های پرفروش شد و میلیون ها نسخه از آن فروش رفت. «سرگذشت ندیمه»، رمانی نوشته مارگارت اتوود، از دیگر کتاب هایی بود که در آن سال به ناگاه پرفروش شد.

از تب سنج های هر جامعه ای، از آن نشان هایی که می گویند شهروندان چه دغدغه ای دارند، به چه می اندیشند، نگران چه هستند یا چه رؤیایی را در سر پرور می کنند، پرفروش شدن برخی کتاب ها با محتوایی خاص است. کتاب هایی که انتخاب یک رئیس جمهور، بالا گرفتن مناقشه ها و بروز خطر جنگ، قدرت گرفتن یک حزب یا تفکر، ظهور جنبش های سیاسی در دل یک کشور، خیزش ملت ها، روشن قساوت یک نظام سیاسی، و مانند این ها که بر اوضاع جامعه ای یا حتی کل جهان اثری عمیق می گذارند. آن ها را برمی کشند و رتبه های بالای فهرست پرفروش ها می آورند.

حال، «گاردین» در گزارشی اعلام کرده که بازگشت کمی دراماتیک ترامپ به قدرت باز اثری ملموس بر بازار کتاب داشته است و دوباره کتاب هایی با موضوع دموکراسی، استبداد، راست گرایی افراطی، و بران شهر (دبستیوپا) و فمینیسم به سرعت در بالای جدول پرفروش ترین ها قرار گرفته اند.

«سرگذشت ندیمه» (مارگارت اتوود)، «در برابر استبداد» (تیموتی اسنایدر) و «۱۹۸۴» (جرج اورول)، از این دست کتاب ها هستند که به فارسی هم ترجمه شده اند. ما در ادامه، به معرفی کوتاه آن ها می پردازیم.

تیموتی اسنایدر

زن به مثابه دستگاه تولیدمثل

مواضع و سخنان ضد زن ترامپ چیز بهمانی نیست و بارها در رسانه های مختلف باز نشر شده است. از دلایل توجه به رمان «سرگذشت ندیمه» می تواند همین مواضع باشد. نکته ای که خود اتوود هم در سال ۲۰۱۶ به آن اشاره کرده و گفته بود که نگرانی نسبت به امروز زنان از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا موجب پرفروش شدن کتابش شده است.

این کتاب، که سال ۱۹۸۵ منتشر شد، در یک جامعه تمامیت خواه و مذهبی افراطی در آمریکا در آینده ای نامعلوم رخ می دهد. اتوود در این اثر به وضوح نشان می دهد که چگونه قدرت و ایدئولوژی می توانند به سرکوب و تخریب حقوق فردی و آزادی های اساسی بینجامند. در چنان جامعه ای، همچنین، به دلیل کاهش میزان باروری، از زنان به مثابه دستگاهی استفاده می شود که مهم ترین وظیفه شان تولید مثل برای طبقه حاکم است.

اتوود برای ساخت جهان اثرش از حکومت های ایدئولوژیک الگو گرفته است، از جمله، تجربه زندگی در آلمان هنگام نوشتن این رمان در اوایل دهه ۱۹۳۰. اتوود در این باره نوشته است: «در طول اقامت در چندین کشور پشت "برده آهنین" - چکسلواکی، آلمان شرقی - احساسی از سنگ بی قراری را تجربه کردم. از اینکه انگار تحت نظر هستم، از سکوت ها، عوض کردن ناگهانی موضوع بحث، شیوه های غیرمستقیمی که افراد سعی می کردند

از طریق آن ها منظور خود را برسانند همه این ها چیزهایی که داشتم می نوشتم تأثیرگذار بود. این رمان، در روزهای اخیر، بایش از ۴۰۰ رتبه صعود در فهرست پرفروش های آزمون آمریکا، اکنون در رتبه نهم آن قرار دارد.

از مقدمه مترجم

ترس سایه افکندن استبداد بر سرپانکی ها

احتمال بر آمدن استبداد در آمریکا امری بود که ترس به جان اسنایدر تاریخ دان انداخت. او، که مورخی بنام است، و روند به قدرت رسیدن حاکمانی جبار و مستبد مانند هیتلر و استالین را به خوبی می شناسد. پس از به قدرت رسیدن ترامپ در سال ۲۰۱۶، ابتدا با پست های فیسبوکی، و سپس با کتابش، «در برابر استبداد»، به مردم آمریکا هشدار داد که خطر استبداد بیخ گوششان است. او در این کتاب، که زیر عنوانش «بیست درس قرن بیستم» است، در بخش هایی کوتاه، برخی از درس هایی را که از ظهور حکومت های استبدادی در قرن بیستم گرفته برشمرده است. او بیم می دهد که هیچ تضمینی برای بقای ابدی دموکراسی وجود ندارد. الاینکه هر شهروندی، به قدر وسع، برای حفظ آن بکوشد.

عنوان نخستین درسی که اسنایدر در این کتاب می دهد این است: «در اطاعت پیش دستی نکنید». او در توضیح می گوید: «بیشتر قدرتی که در اختیار اقتدارگرایی قرار می گیرد داوطلبانه به آن داده شده است. در چنین زمانه ای، افراد پیشاپیش به این فکر می کنند که حکومت سرکوبگرتر چه خواهد خواست و بعد، بدون اینکه آن چیز از آن ها خواسته شده باشد، آن را در اختیار حکومت می گذارند. شهروندی که چنین رفتاری را در پیش گرفته است در واقع، به قدرت می آموزد که با وی چه ها می تواند بکند.» این کتاب، که در طول یک روز صدها رتبه در فهرست پرفروش های آزمون صعود داشته، اکنون در رتبه هشتم این کتاب قرار دارد.

پس از انتخاب دوباره ترامپ به ریاست جمهوری آمریکا، با جهشی چشمگیر در فهرست کتاب های پرفروش و رتبه سی و پنجم صعود کرده است.

چند کتاب پرفروش دیگر

کتاب «دموکراسی در قهقرا» (Democracy in Retrograde) نوشته سامی سنج و امیلی امیک است که به بررسی چگونگی تضعیف دموکراسی در ایالات متحده آمریکا می پردازد. این اثر، پس از افزایش بیش از ۳۰ هزار درصدی فروش آمازون، در نزدیکی صدر جدول پرفروش های ۲۴ ساعت پس از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا قرار گرفته است.

کتاب «مردها چیزها را برای من توضیح می دهند» (Men Explain Things to Me)، اثر ربکا سولنیت، نیز جزو کتاب هایی است که افزایش فروش عجیبی داشته اند؛ این اثر، در طول یک روز، بیش از ۴۰ هزار رتبه صعود کرده است. این مجموعه مقاله فمینیستی، که در سال ۲۰۱۴ منتشر شد، اکنون، به حدود رتبه ۴۰۰ جدول پرفروش ها رسیده است.

کتاب «مردانی که از زنان متنفرند» (Men Who Hate Women)، اثر لورا بیتنس، نویسنده بریتانیایی، که درباره زن ستیزی و رادیکالیزه شدن مردان جوان در فضای آنلاین است، نیز روند روبه رشدی دارد. این کتاب به بررسی ظهور دسته ای از جوامع افراطی مخفی می پردازد که از زنان نفرت دارند، و ریشه های زن ستیزی را در شبکه ای پیچیده از گروه ها و دیالوگ می کند.

خاطرات کامالاهریس، «The Truths We Hold»، که در ایران با عنوان «حقیقی که باید گفت» منتشر شده، در طول روز پس از انتخابات، تقریباً ۲۰۰ رتبه صعود کرده و به رتبه ۳۴۵ در جدول پرفروش ها رسیده است. این کتاب خودزندگی نامه هریس است. دختری رنگین پوست از خانواده ای مهاجر که مسیری را طی کرده که بعد سال ها به جایگاه معاونت ریاست جمهوری آمریکا منتهی شده است.

خاطرات ملانیا ترامپ و جی. دی. ونس همچنان محبوب هستند. به طوری که کتاب بانوی اول پیشین و آینده در رتبه دوم جدول قرار دارد و کتاب «هیل بیلی» (Hillbilly Elegy) ونس در رتبه چهاردهم قرار دارد. معاون رئیس جمهور منتخب، در این کتاب خودزندگی نامه ای، خاطراتش از دوران کودکی و تجربیاتش از رشد در خانواده ای فقیر از طبقه کارگر تپیشرفت و رسیدن به مقامات بالا را بیان می کند.

کتاب «فراری ها» (Defectors)، اثر پائولا راموس، درباره افزایش احساسات راست افراطی در میان لاتین ها، از زمان ظهور ترامپ به عنوان برنده، هزاران رتبه صعود کرده است. به گفته یک تحلیلگر سیاسی، این کتاب «گواهی عمیق و شگفت در پدیده ای کمتر شناخته شده در سیاست ما [آمریکایی ها] است. علاقه رای دهندگان لاتین تبار به نامزد هایی که در نگاه اول برای آن ها نامناسب به نظر می رسند.»

